

Évközi 4. vasárnap

Jer 1,4–5.17–19

„Ismertelek; mielőtt megszületté volna”

Így szólt hozzám az Úr: „Mielőtt megalkottalak anyád méhében, már ismertelek; mielőtt megszületté volna, fölszenteltelek, és prófétául rendeltelek a nemzetek javára.” Erre azt mondtam: „Jaj, Uram Isten! Nézd, nem tudok én beszélni, hiszen még ifjú vagyok.” ... Azért hát övezd fel derekadat: kelj föl és mondd el nekik mind, amit parancsolok neked. Ne ijedj meg tőlük, különben én ijesztelek meg a szemük előtt. Én meg a mai napon erős várossá teszek; vasoszloppá és ércfallá az egész ország ellenében; Juda királyai és főemberei ellen, papjai és egész népe ellen. Harcolni fognak ugyan ellened, de nem győznek le, mert veled vagyok és megszabadítalak – mondja az Úr.

Jeremiás próféta a leghosszabb ideig működő próféta. Szolgálatát, igaz nem megszakítás nélkül, de kb. 40 évig tartott. Működésének korai szakasza Joziás király reformjáig (Kr. e. 621) tartott. Az ifjú király idejében kezdődött a vallási reform, amely a templom újjáépítését jelentette, illetve egy visszatérési kísérletet a Tóra által előírt vallásossághoz. Jeremiás próféta meghívása Ke. e. 627–626 között történhetett. A jelen szakasz magán viseli a Bibliában korábban olvasható meghívás-elbeszélések (Mózes, Gedeon) stílusát, de jó része kizárólag Jahve és a próféta párbeszédére koncentrál.

A meghívás-elbeszélés három fontos igével kezdődik: „megalkottalak”, vagyis hasonlóan, mint a fazekas a cserépedényt. Ebben az esetben az elbeszélő a Jahvista teremtés elbeszélésszemléletét követi, amely szerint Isten alkotja meg az anyaméhben a gyermeket. Az „ismertelek” ige nem pusztán intellektuális ismeretre utal, hanem a kifejezés bibliai használata akarati és érzelmi azonosulást is takar. A „fölszenteltelek” a prófétai feladatra való meghívásnak az igei kifejezése.

Az összes meghívási elbeszélésben a meghívott tiltakozik az isteni meghívás ellen, magát méltatlannak találja. Mivel itt a tiltakozás hivatkozási alapja a „nem tudok beszélni, ifjú vagyok”, ezért feltételezhetjük, hogy meghívását a próféta igen fiatal korban kapta. A próféta erejét azonban nem a kora vagy a tapasztalata adja, hanem a meghívása és a mögötte álló isteni segítség. Az ő feladata csak az, hogy együttműködjön vele. Ezért mondja a meghívási elbeszélés: ne ijedj meg, mert

„várossá teszlek; vasoszloppá és ércfallá az egész ország ellenében”. Vagyis Isten adja az erőt és a szilárdságot. De a mondat azt is jelenti, hogy a prófétáknak az egész országgal szembe kell szállniuk. Jeremiás előke-lő körökből származott, és bejárt a királyi udvarba is. Próféciája miatt azonban a hivatalos körök által megvetett személy lett, amit kellő alá-zattal és kitartással eltűrt, mert a próféta küldetésének részét képezte ez a szilárdság. Hasonló „szilárdságú” személy csak Mózes volt. A töb-bi próféta meghívása sem ilyen kategorikus, mint ahogyan a sorsa sem ennyire tragikus. Jeremiás életéből tudjuk, hogy valóban harcoltak elle-ne, és szilárdsága miatt nem győzték le. Át kellett élnie, hogy figyelmen kívül hagyják figyelmeztetését, hogy elfordulnak tőle, hogy méltatlan körülmények között börtönbe vetik, kinevetik, a hamis Isten ellen fel-lép. Örültek tartják, amikor a templom pusztulását is megjövendölte. A zsidóságban ezért kötődik a személyéhez a próféta messiáskép, sőt egyes elképzelések szerint az Izajás próféta könyvében található szen-vedő szolga éneke főszereplőjét is vele azonosítják.

A keresztények benne Jézus előképét látták, és zsidó kortársaikkal ellentétben, Jézusban látták beteljesedni a jövendöléseit (Mt 2,17.27,9). Jézus nyilvános működése idején néhányan úgy gondolták, hogy ő az újraéledt Jeremiás próféta (Mt 16,14). Mindenesetre az ideális próféta személyisége mutatkozik meg Jeremiásban.

Az egyháznak és a keresztény igehirdetőknek próféta szerepük is van. A hirdetett ígét elsősorban nekik kell komolyan venni. Az igehirdetőknek működésük kezdetén számolni kell azzal, hogy küldeté-sükért üldöztetést fognak szenvedni. Ezt a szolgálatuk részének kell tekinteni.

Jeremiás kora politikailag és vallásilag zűrzavaros kor. Mégsem sötét kor, mert akadt legalább egy próféta, aki képviselte Isten szavát, és érte mindent fölállózott. Az az igazán sötét kor, amikor senki nem veszi a bátorságot az igazság kimondására és az Isten becsületének megvédésére.